

# Μύλος Πετρωτών

---



Το 1903, ο ΤΣΙΟΡΜΠΑΤΖΗΣ (ΚΩΣΤΟΓΛΟΥ) ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, 35 περίπου ετών, κάτοικος του Χωριού, ξεκίνησε την κατασκευή ενός "Μύλου" στην περιοχή "Πετρωτά" του Χωριού "Καράμπαγ".

*Σημείωση: Τα επώνυμα αποδόθηκαν στον ΕΥΣΤΡΑΤΙΟ από τους Οθωμανούς στις συναλλαγές που είχε μαζί τους, στην Αδριανούπολη.*

*Αρχικά ως ΚΩΣΤΟΓΛΟΥ (Γιός του Κώστα) και στη συνέχεια ως ΤΣΙΟΡΜΠΑΤΖΗΣ (λόγω της εύρωστης οικονομικής κατάστασής του).*

Η περιοχή, που θα γινόταν η κατασκευή του "Μύλου", βρισκόταν περί το 1,5 Χιλιόμετρο ανατολικά του σημερινού Χωριού και δίπλα στο ρέμα "Βλάχος" που περνάει από την περιοχή.

Ως επίσημο έτος έναρξης λειτουργίας της επιχείρησης του "Πετρόμυλου", αναφέρεται το 1910.

Σημείωση : Η λειτουργία του "Μύλου", γινόταν παράλληλα με τη χρήση του νερού (νερόμυλος) και με τη χρήση μηχανής (ατμομηχανής), που ως καύσιμη ύλη είχε το κάρβουνο.

Με την κίνηση του νερού ή την πίεση του ατμού, δινόταν κίνηση για την λειτουργία του "Πετρόμυλου".

Ο "Πετρόμυλος" αποτελούνταν από δύο "μυλόπετρες". Η κάτω "μυλόπετρα" παρέμενε μόνιμα σταθερή. Η πάνω "μυλόπετρα" αφού "έπαιρνε" κίνηση, από τον μηχανισμό του "μύλου" (Υδρόμυλος, ατμόμυλος) περιστρέφονταν επάνω στην κάτω σταθερή "πέτρα". Η εσωτερική πλευρά της "μυλόπετρας" ήταν χαραγμένη για να γίνεται κατά την άλεση ομοιόμορφη κατανομή του καρπού.

Για την παραγωγή της ποιότητας του παραγόμενου προϊόντος (αλεύρι, ζωοτροφές ψιλές ή χοντρές), υπήρχε δυνατότητα ελαφράς ρύθμισης της απόστασης της πάνω από την κάτω "πέτρα".



Σημείωση: Αναφέροντας ως μονάδα μέτρησης, την ποσότητα "Μια πέτρα", υπονοείται ότι αναφέρεται σε "ένα ζεύγος Μυλόπετρων".

Το 1930, αποφασίσθηκε να ξεκινήσουν οι εργασίες για την μεταφορά και την κατασκευή νέου "Μύλου" στις παρυφές του Χωριού.

Οι εργασίες αποπεράτωσης ολοκληρώθηκαν το 1932.

Μετά την ολοκλήρωση των οικοδομικών εργασιών, ξεκίνησε η κατασκευή των υποδομών, όπως και οι εργασίες εγκατάστασης του μηχανολογικού εξοπλισμού.

Λόγω της ειδικής κατασκευής, όπως και της εγκατάστασης ειδικών μηχανισμών, που δεν υπήρχαν "ευρέως" στην εγχώρια αγορά, οι εργασίες ολοκληρώθηκαν, με καθυστέρηση, στα τέλη του 1937.

Στις αρχές του 1938, αφού ήδη είχε σταματήσει η λειτουργία του "Μύλου" που βρισκόταν έξω από το Χωριό, άρχισε πλέον να λειτουργεί ο νέος "Πετρόμυλος" ή "Αλευρόμυλος" που διέθετε τρεις ξεχωριστές "Πέτρες", για την παραγωγή αλεύρων και ζωοτροφών.

Η λειτουργία του, βασικά, γινόταν με ατμομηχανή, με τη χρήση ξυλοκάρβουνου, αλλά παράλληλα μπορούσε, εναλλακτικά, να λειτουργήσει - πρωτοποριακά για τον τόπο - και μηχανοκίνητα, με μηχανή "εσωτερικής καύσης".

Η μηχανή ήταν της εταιρείας "Christoph". Βενζινοκίνητη, μικρής ιπποδύναμης, αλλά κάλυπτε τις ανάγκες μετάδοσης κίνησης ταυτόχρονα σε όλες τις "πέτρες".



*Σημείωση: Η αρχική διαρρύθμιση του χώρου, ήταν διαφορετική από την σημερινή. Η θέση της "Μηχανής" (Ατμομηχανής), βρισκόταν στο νοτιοδυτικό χώρο του τότε "Μύλου" και νοτιότερα υπήρχε και πηγάδι για εφοδιασμό της μηχανής με νερό, αλλά και για τις λοιπές ανάγκες του "Μύλου".*

Σύμφωνα με επιλογή του ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ ΤΣΙΟΡΜΠΑΤΖΗ (ΚΩΣΤΟΓΛΟΥ), στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια, κύριοι κάτοχοι του Αλευρόμυλου, κατά το 1/3 ο καθένας, έγιναν τα δύο, ορφανά από Πατέρα, εγγόνια του (ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ και ΑΝΤΩΝΙΟΣ) και ένας γιός του (ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ).

Ακολούθησαν μια σειρά εσωτερικών Οικογενειακών διαδικασιών και τελικός και μοναδικός ιδιοκτήτης του "Μύλου" θα γίνει ο **ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΚΩΣΤΟΓΛΟΥ του ΘΕΟΔΩΡΟΥ - Εγγονός του ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ ΤΣΙΟΡΜΠΑΤΖΗ (ΚΩΣΤΟΓΛΟΥ)-**.

Περί το 1950, έγινε αντικατάσταση των παλαιών μηχανών που έδιναν κίνηση στις "πέτρες", με νέα πετρελαιοκίνητη μηχανή, της Αγγλικής εταιρείας "RUSTON", 44 HP (Ίππων).



Σημειώσεις:

- Για τις ανάγκες της δίχρονης μηχανής, σε ελάχιστη απόσταση από την είσοδο του Μηχανοστασίου (δυτική πλευρά), έγινε διάνοιξη νέου πηγαδιού, όπως και στην βορειοδυτική πλευρά, κατασκευάσθηκε ειδική, εξωτερική, ισόγεια δεξαμενή, για χρήση νερού που αντλούνταν από το πηγάδι και χρησιμοποιούνταν στην υδρόψυξη της λειτουργία της.
- Η δεξαμενή, ήταν χωρητικότητας περί των 20 – 30 κυβικών, αλλά, επειδή στη λειτουργία χρησιμοποιούνταν ελάχιστο νερό, αφού αυτό ανακυκλώνονταν, η υπάρχουσα ποσότητα εντός της δεξαμενής ήταν ελάχιστη.
- Χαρακτηριστικά της υπερυψωμένης 3-4 μέτρων “εξάτμισης” της μηχανής ήταν αφενός η διάμετρος της, που ήταν περί 15-20 εκατοστά και αφετέρου ο χαρακτηριστικός αργός δίχρονος δυνατός θόρυβος, που όταν λειτουργούσε, ακουγόταν σε όλο το Χωριό.
- Η ισχύς των 44 ίππων της νέας μηχανής, με κατάλληλο συνδυασμό τροχαλιών διαφόρων μεγεθών στην μετάδοση κίνησης, θεωρούνταν για την εποχή υπερβολικά μεγάλη και κάλυπτε πλήρως τις ανάγκες ταυτόχρονης κίνησης όλων των μηχανών του “Μύλου”.
- Χαρακτηριστικό της μηχανής, για τους εργαζόμενους παρόντες στην εκκίνησή της, ήταν ότι χρησιμοποιούνταν, αναμμένος δαυλός που της έδινε αρχικό “σπινθήρα”, όπως και πεπιεσμένος αέρας για την αρχική εκκίνηση του “εμβόλου”.



Το 1953, στη νότια πλευρά του κτιρίου, θα διαμορφωθεί χώρος σε μεγάλη ξεχωριστή αίθουσα για την εγκατάσταση σε αυτήν “Μηχανών εκκοκκίσεως βάμβακος” (λανάρες), που λειτουργούσαν με κίνηση που μεταδίδονταν σε αυτές με ιμάντες (λουριά) από την μηχανή του “Μύλου”.

Σημείωση: Στον χώρο αυτόν, τα προηγούμενα χρόνια, εποχιακά, έβραζαν ζαχαροκάλαμα για την παραγωγή “πετιμεζιού”.

Την περίοδο 1963-1964, ο "Πετρόμυλος", μετατράπηκε σε σύγχρονο "Κυλινδρόμυλο".

Η μεγάλη πετρελαιομηχανή, ως "κεντρική τρανσμισιόνα", κινούσε με ιμάντες (λουριά) τις κυλινδρομηχανές, τα αναβατόρια και τις μεταφορικές ταινίες. Ο «Κυλινδρόμυλος» αποτελούνταν από πλυντήριο σιτηρών, μηχανές κοσκινίσματος, κυλινδρομηχανές κ.α.

Η παραγωγή του αλευριού ήταν τύπου 70% (70% αλεύρι και 30% πίτουρα).

Σημείωση 1: Η μέχρι τότε η παραγωγή αλεύρων, σε όλους τους "Μύλους" ήταν "ολικής αλέσεως" και με την εμφάνιση του 70%, εμφανίστηκαν στην περιοχή, για πρώτη φορά και τα "λευκά" ψωμιά.

Σημείωση 2: Για τις ανάγκες τοποθέτησης όλων των νέων μηχανισμών (κόσκινα, αναβατόρια κ.α.), στο κτίριο έγινε πρόσθεση νέου ειδικού ορόφου.

Χαρακτηριστικό γνώρισμα του ορόφου ήταν ότι δεν υπήρχαν σκαλοπάτια και δεν διέθετε ούτε και πόρτα. Η είσοδος σε αυτόν τον χώρο γινόταν από "καταπακτή", αφού η επίσκεψή του ήταν σπάνια και αυτή μόνο από τον "μηχανικό" του "Μύλου", στις περιπτώσεις συντήρησης ή βλάβης.

Σημείωση 3: Για την τροφοδοσία της "μηχανής" με πετρέλαιο, ο ιδιοκτήτης έκανε ειδική παραγγελία μεγάλης ποσότητας που τη μετέφερε στο Χωριό ειδικό βυτιοφόρο και η αποθήκευσή του γινόταν σε μεγάλο αριθμό βαρελιών που υπήρχαν, διάσπαρτα, στην βορειοδυτική γωνία της αυλής.

Στα τελευταία χρόνια, καταργήθηκε η αποθήκευση σε βαρέλια, αφού έγινε στην αυλή εγκατάσταση υπόγειας δεξαμενής πετρελαίου, με αντλία όμοια των "πρατηρίων πετρελαίου".

Στην περίοδο 1963-1964, με την τοποθέτηση των "Κυλινδρομηχανών", έγινε κατάργηση των δύο από τις τρεις "Πέτρες" που διέθετε ο "Μύλος".

Η τρίτη "Πέτρα" που παρέμεινε, λειτουργούσε και πάλι με ιμάντες, χρησιμοποιούνταν όμως αποκλειστικά για την παραγωγή μόνον ζωοτροφών (γιαρμάδες).

Στον "Μύλο" Πετρωτών, εξυπηρετούνταν, στο "άλεσμα" αλλά και στις "λανάρες", πέρα από τους κατοίκους του Χωριού και κάτοικοι από τα γύρω Χωριά, κυρίως Ορμένιο, Φτελιά, Πάλλη, αλλά και από, αν και υπήρχε τοπικός "Μύλος", τα Δίκαια. Για την εξυπηρέτηση των πελατών από τα άλλα Χωριά, κατ' αρχήν κατασκευάσθηκε στην βόρεια πλευρά της αυλής του "Μύλου" διώροφο κτίριο, όπου ο επάνω όροφος προοριζόταν για τυχόν μελλοντικές τους διανυκτερεύσεις.

Σε σύντομο χρόνο, η επιχείρηση εφοδιάστηκε με ένα μικρό φορτηγό τύπου "Hanomag" και αργότερα το αντικατέστησε με μεγάλο φορτηγό τύπου "Mercedes", για τη μεταφορά των σιτηρών και βαμβακιών από τα Χωριά και επιστροφή σε αυτά, των αλεύρων και των επεξεργασμένων βαμβακιών.



*Μοντέλα φορτηγών που χρησιμοποιήθηκαν στον "Μύλο Πετρωτών"*

Τα φορτηγά, ειδικά στα πρώτα χρόνια λειτουργίας τους, μαζί με τα είδη που μετέφεραν, μετέφεραν μερικές φορές και κατοίκους των άλλων Χωριών, Άνδρες και Γυναίκες, για να επιμεληθούν του αλέσματος ή της εκκοκκίσεως των βαμβακιών τους.

Την περίοδο 1969-1970, έγινε ηλεκτροδότηση του "Μύλου".

Η κίνηση, του κυρίως "Μύλου" και των "λανάρων" συνεχίστηκε να γίνεται με την λειτουργία της πετρελαιομηχανής.

Η ηλεκτροδότηση έγινε, για τον ηλεκτροφωτισμό του κτιρίου και κατ' αρχήν, για την λειτουργία μόνον της "πέτρας" των ζωοτροφών που λειτουργούσε με ζεύγος από μυλόπετρες, αλλά η κίνηση δεν γινόταν πλέον με ιμάντες από την πετρελαιομηχανή, αλλά δινόταν από ξεχωριστό ηλεκτρικό μοτέρ.

Σε μακροπρόθεσμο πρόγραμμα, γινόταν πρόβλεψη για μελλοντική ολική ηλεκτροκίνηση του "Μύλου".

Ειδική σημείωση: Η Δ.Ε.Η., ήδη είχε εγκαταστήσει στο δίκτυό της στην περιοχή (στην Πλατεία), κατάλληλο μετασχηματιστή για την κάλυψη των απαιτήσεων του "μελλοντικού" ηλεκτροκίνητου Κυλινδρόμυλου.

Με την έναρξη της δεκαετίας του 1970, οι εργασίες του "Μύλου" άρχισαν να έχουν πτωτική πορεία.

Την εποχή 1976 - 1977, οι εργασίες μειώθηκαν κατά πολύ και το 1978, μετά από συνέχιση της μείωσης των εργασιών, αποφασίσθηκε η οριστική παύση της λειτουργίας του.

Σημείωση: Η μεγάλη μείωση του Πληθυσμού των ΠΕΤΡΩΤΩΝ, αλλά και των άλλων Χωριών, λόγω της "Μετανάστευσης" και παραμονή στα Χωριά ατόμων κυρίως μεγάλης ηλικίας, όπως και η δημιουργία, στα ΔΙΚΑΙΑ, στα ΚΟΜΑΡΑ, στον ΠΕΝΤΑΛΟΦΟ, στο τέλος και στα ΠΕΤΡΩΤΑ, "Αρτοποιείων" που διέθεταν "πρατήρια" σχεδόν σε όλα τα Χωριά, αλλά σε μερικές περιπτώσεις ακόμη που προχωρούσαν και σε "κατ' οίκον" παράδοση των προϊόντων τους, συνετέλεσαν στην ελαχιστοποίηση του κύκλου εργασιών του "Μύλου" ΠΕΤΡΩΤΩΝ, όπως και όλων των "Μύλων" της ευρύτερης περιοχής.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, λόγω της μείωσης το πληθυσμού της περιοχής και την μη πλέον απασχόληση αυτών που απέμειναν με την βαμβακοκαλλιέργεια και την κτηνοτροφία, είχε κατ' αρχήν μειωθεί και στη συνέχεια έπαυσε και η λειτουργία του τμήματος το "Μύλου" με τις "λανάρες", όπως στο τέλος και η λειτουργία της "Πέτρας" για τους γιαρμάδες.

Το 1997, το κτίριο του παλιού πλέον Κυλινδρόμυλου, αγοράστηκε από την "Τοπική αυτοδιοίκηση", για να μετατραπεί σε εκθεσιακό κέντρο ως «Παραδοσιακός Μύλος». Παράλληλα, παραπλεύρως του "Μύλου", στην βόρεια πλευρά της αυλής του, κατασκευάστηκε το «Διαβαλκανικό Συνεδριακό κέντρο Πετρωτών "Μύλος Πετρωτών"».

Για την κατασκευή του Συνεδριακού κέντρου, κατεδαφίστηκε το ελάχιστων τετραγωνικών μέτρων, "Γραφείο" του "Μύλου", που είχε κατασκευαστεί σε ενδιάμεσο χρόνο και είχε "ενσωματωθεί", με εσωτερική πόρτα, με το κυρίως κτίριο,

όπως επίσης καταργήθηκε και η ισόγεια εξωτερική δεξαμενή νερού που υπήρχε για της ανάγκες λειτουργίας της “Μηχανής” του “Μύλου” και βρισκόταν στην πίσω βορεινή πλευρά του κτιρίου, παραπλεύρως του μηχανοστασίου.

Το 2010, εντός του “Μύλου” και στην αίθουσα που υπάρχουν οι “λανάρες” δημιουργήθηκε το «Μουσείο Πέτρας», με την έκθεση “Ορυκτών και πετρωμάτων” όπως και λοιπών εκθεμάτων.

Παράλληλα έγιναν και οι εργασίες διαμόρφωσης του περιβάλλοντα χώρου, του “Μουσείου”.

### ΚΤΙΡΙΑΚΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ “ΜΥΛΟΥ ΠΕΤΡΩΤΩΝ”



### Περιγραφή

1. Κυρίως κτίριο – Ανέγερση 1932
2. Προσθήκη αίθουσας για Λανάρες – Αρχές δεκαετίας 1950 & 2010 - Χρήση μέρους της αίθουσας ως Μουσείο Πέτρας
3. Προσθήκη ορόφου - Ανέγερση 1963
4. Αίθουσα γραφείου - Ανέγερση 1963 (Κατεδαφίστηκε το 1998)
5. Διώροφη οικοδομή με παράπλευρη αποθήκη - Ανέγερση περί το 1960
6. Συνεδριακό κέντρο – Ανέγερση 1999
7. Ολοκλήρωση διαρρύθμισης περιβάλλοντος χώρου - 2010





*Αλεξανδρούπολη, Δεκέμβριος 2021*

**ΠΑΡΑΣΧΟΣ ΚΩΣΤΟΓΛΟΥ του ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ**

*Ερευνητής & Συντάκτης αυτής της Εργασίας*

Σημείωμα Συντάκτη:

- *Ο ΚΩΣΤΟΓΛΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ, τελευταίος ιδιοκτήτης του "Μύλου", ήταν συγγενής μου. Μαζί με τον Πατέρα μου, ήταν ανάμεσα στα συνολικά 21 εγγόνια, του Παππού ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΥ ΤΣΙΟΡΜΠΑΤΖΗ.*
- *Οι πηγές της παραπάνω εργασίας προέρχονται από, κατά καιρούς και με χρονική σειρά, αποσπασματικές συζητήσεις, που είχα με :*
  - *Τον Πατέρα μου, Ευστράτιο Κώστογλου του Παράσχου*
  - *Την μητέρα μου, Ανθήσα Κώστογλου συζ.Ευστρατίου*
  - *Τον θείο μου, Ευστράτιο Κώστογλου του Θεοδώρου*
  - *Τον θείο μου, Ευστράτιο Κώστογλου του Μαργαρίτη*
  - *Τον θείο μου, Αντώνιο Ευστρατίου του Θεοδώρου*

*Επίσης, έχω και προσωπική, γνώση, άποψη και εμπειρία, αφού ήμουν ένας από τους τελευταίους εργαζόμενους στον "Μύλο". Την περίοδο 1976 -1977, είχα εργασθεί στο Μύλο ως οδηγός του φορτηγού, με παράλληλη απασχόληση σε όλες τις διαδικασίες και εργασίες του "Μύλου".*